

EU-puheenjohtajamaille Suomelle ja Kroatialle

Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa (SEU) vahvistetaan sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden peruseriaatteen (2 artikla). EU:n strategisessa toimintaohjelmassa sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi vuosille 2016–2019 yksi viidestä painopistealueista on sukupuoleen perustuvan väkivallan torjuminen. Se säilyy painopistealueena myös seuraavassa toimintaohjelmassa vuosina 2020–2023. Euroopan komission puheenjohtaja Ursula van der Leyen on sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia.

Naisiin kohdistuva väkivalta on ihmisoikeusloukkaus. Se on yksi sukupuoleen perustuvan syrjinnän muoto, jonka juuret ovat miesten ja naisten välisessä sosiaalisessa epätasa-arvossa. Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat omaksuneet erilaisia lähestymistapoja naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisessa, vaikka kansallisissa politiikoissa onkin yhteneväisyyksiä.

Päättölauselmassaan 12. syyskuuta 2017 EU-parlamentti ilmaisi tyytymättömyytensä siihen, että EU:n allekirjoitti Istanbulin sopimuksen ja kehotti neuvostoa jouduttamaan sen voimaansaattamista EU-tasolla. EU-parlamentti ilmaisi myös huolensa sen soveltamisalasta. Se pyysi komissiota oma-aloitteisesti hälventämään sopimukseen liittyviä harhakäsityksiä, jotka ovat estäneet osaa jäsenvaltioista ratifioimasta Istanbulin sopimusta. Ongelma nostettiin esiin jälleen kesäkuussa 2018 parlamentissa käydyssä keskustelussa, vuosi allekirjoittamisen jälkeen.

Näemme merkkejä kasvavasta vastustuksesta naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa kohtaan. Järjestäytyneet verkostot ovat kampanjoineet erityisesti naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia vastaan edistäen samalla syrjintää ja väkivaltaa hlbt-ihmisiä kohtaan. Naisten oikeuksiin kohdistuvan vastustuksen luonne, voimakkuus ja vaikutukset ovat erilaisia eri valtioissa. Osin vastustus on pysynyt ihmisoikeuskielenkäyttöä imitoivan retoriikan tasolla, toisinaan se on konkretisoitunut toimenpiteiksi ja aloitteiksi. Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy ja torjunta ovat iso ja ajankohtainen ongelma. Istanbulin sopimuksen ratifiointi ja täytäntöönpano ovat yhä kesken tai jopa vaarassa keskeytyä. Kehityksen takapakin pysäyttäminen vaatii vahvaa poliittista tahtoa ja yhteisiä toimia EU:lta ja jäsenvaltioilta.

Väkivallalle altistumisen tuhoisista ja kalliista seurauksista naisille ja lapsille on vahvaa tieteellistä näyttöä. Käynnissä olevat naisten oikeuksien vastaiset toimet pahentavat entisestään väkivallan ylisukupolvisia vaikutuksia rajoittamalla naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia useissa maissa.

Ensi- ja turvakotien liitto ry ja Women Against Violence Europe -verkosto vaativat EU:n jäsenvaltioilta, Euroopan unionin neuvostolta, Euroopan parlamentilta ja Euroopan komissiolta vahvaa sitoutumista naisiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen työhön ja konkreettisia toimia:

- Sitoutumista saattaa Istanbulin sopimus nopeasti voimaan EU:ssa, ratifioida se kaikissa jäsenvaltioissa sekä panna se kokonaisuudessaan täytäntöön.
- Riittävien resurssien turvaamista väkivallan ehkäisyyn ja naisille suunnattuihin erityistukipalveluihin sekä riittävää rahoitusta sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja sukupuoleen perustuvan väkivallan torjunnalle seuraavassa monivuotisessa rahoituskehysessä (MRK) vuosina 2021–2027.
- Niiden EU:n jäsenvaltioiden, joissa Istanbulin sopimuksen arvoja erityisesti uhataan, tarkkaa seuraamista sekä sen tunnistamista, että naisten oikeuksien vastustamista ilmenee kaikissa jäsenvaltioissa.
- Sen tunnustamista, että lasten altistuminen kotona tapahtuvalle tai heidän perheenjäseniinsä kohdistuvalle väkivallalle on lapsia vahingoittavaa. Tämän väkivallan tulisi olla rikosoikeudessa raskauttava tekijä. Näitä lapsia auttamiselle ja tukemiselle tulee varata resurssit.
- Sen varmistamisesta, että väkivalta huomioidaan merkityksellisenä tekijänä, kun viranomaiset päättävät lasten huoltajuus- ja tapaamisoikeuksista.

Helsinki, 27.11.2019

”Stop the backlash – Stop domestic violence” -konferenssin aikana 27.11.2019

Riitta Särkelä
pääsihteeri
Ensi- ja turvakotien liitto ry

Pille Tsopp-Pagan
puheenjohtaja
Women Against Violence Europe, WAVE